

Vertrekken vanuit relevante thema's met verschillende invalshoeken

Onderwijsvorm	Secundair onderwijs
Bouwsteen	» Bouwsteen 2 Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deelvaardigheden
Aanbeveling	2.3 Verwerk je taaldoelen in relevante thema's met verschillende invalshoeken

Achtergrond

Een team Amerikaanse onderzoekers ontwikkelde een programma om het leesbegrip te versterken van leerlingen van het vierde leerjaar tot en met het tweede jaar secundair onderwijs. Leerkrachten werkten impliciet aan leesbegrip door twee vaardigheden specifiek te ondersteunen die cruciaal zijn voor leesbegrip: het begrijpen en hanteren van schooltaal (woorden) en het herkennen van en zich verplaatsen in verschillende standpunten. Het programma liep over twee schooljaren en bleek ook voor leerlingen met een lage SES bijzonder effectief.

Beschrijving

In een taaltraject voor leerlingen met nood aan taalsteun verwerk je de taaldoelen best in relevante thema's die je vanuit **verschillende invalshoeken** benadert. Deze verschillende perspectieven brengen immers **meer kennis, school- en vaktaal** mee en bieden extra kansen om de taaldoelen in andere contexten te verdiepen en/of herhalen.

Op basis van een effectief programma uit het buitenland illustreren we hoe je een betekenisvol thema vanuit verschillende invalshoeken kan benaderen. Uiteraard is dit slechts één voorbeeld en zijn meerdere uitwerkingen mogelijk.

ALGEMEEN

STAP 1: Bepaal aan welke **taaldoelen** je met dit thema wil werken. Denk eraan om zowel mondelinge als schriftelijke doelen in je lessenreeks te integreren;

STAP 2: Formuleer op basis van je thema een **dilemma, prikkelende vraag of probleemstelling** die je leerlingen stimuleert om na te denken, een mening te vormen, in debat te gaan;

STAP 3: Werk vakoverschrijdend. Creëer vanuit deze centrale vraag of probleemstelling een lessenreeks van een vijftal lesblokken (45 minuten per les) waarin je de taaldoelen binnen het gekozen thema telkens vanuit een andere invalshoek (of vak) benadert.

VOORBEELD LESSENREEKS

LES 1: taal (focus spreken en lezen)

- Vertrek vanuit een **prikkelende vraag, stelling of dilemma**. Bijvoorbeeld: Moet de school regels opleggen over wat de leerlingen mogen dragen op school?;
- Nodig de leerlingen uit om per twee kort te **discussiëren** over deze vraag;
- Lees samen met de leerlingen een **tekst** waarin standpunten voor en tegen verwerkt zijn en waarin een vijftal school- en/of vaktaalwoorden (bijv. aanpassen, verplichten, stijl, geschikt, reglement) gebruikt worden;
- Stel tussen de verschillende passages van de tekst enkele **vragen** die tekstbegrip, discussie en het vormen van een eigen mening stimuleren. Verwerk indien mogelijk de doelwoorden in de vragen;
  - Bij vragen die peilen naar leesbegrip kunnen de leerlingen het antwoord, direct of indirect, in de tekst vinden. Bijvoorbeeld:
    - » *Waarom willen sommige scholen een strenge dresscode verplichten?;*
    - » *Waarom zijn sommige leerlingen hier niet akkoord mee?*
- Bij vragen die discussie en het vormen van een eigen mening stimuleren maak je een brug tussen de tekst en de leefwereld van de leerlingen;
  - » *Vind jij dat tatoeages op school verboden moeten worden in het schoolreglement?*

Waarom (niet)?;

» Denk jij dat een strenge dresscode op school kan bijdragen tot een positief leer- en leefklimaat? Waarom (niet)?

- Introduceer de doelwoorden, bijvoorbeeld via een PowerPoint waarin je voor elk woord een dia maakt met het woord, één of meerdere afbeeldingen, de definitie en een voorbeeldzin met het woord die je uit de gelezen tekst haalt. Lees de woorden en zinnen voor en laat de leerlingen de woorden ook zelf herhalen;
- Laat de leerlingen de **doelwoorden actief inoefenen**. Bouw de moeilijkheidsgraad stapsgewijs op;
  - Begin bijvoorbeeld met het lezen van een voorbeeldzin waarin het doelwoord in een andere context gebruikt wordt, zoals *Omdat mijn belminuten meestal na een week al op zijn, heb ik mijn GSM-abonnement **aangepast***;
  - Vervolgens beantwoorden de leerlingen, klassikaal of in duo's, een vraag waarin het doelwoord verwerkt is, zoals *Hoe kan jij je eetgewoontes **aanpassen** om gezonder te leven?*

LES 2: transfer naar wiskunde

- Herhaal de doelwoorden. Laat de leerlingen bijvoorbeeld nadenken over hoe ze de doelwoorden in de wiskundeles kunnen gebruiken;
- Laat de leerlingen een wiskundig probleem oplossen dat samenhangt met het thema en dilemma van de week en waarin je relevante doelwoorden verwerkt, zoals een vraagstuk rond breuken, percentages, gemiddelden, de regel van drie. Bijvoorbeeld:

*Een school in de buurt twijfelde of ze het schoolreglement moest aanpassen en een uniform **verplichten**. Daarom bevroeg ze haar 540 leerlingen op basis van een enquête. Veertig procent van de leerlingen vond een uniform een **geschikte** manier om de gelijkheid tussen leerlingen te benadrukken. Zestig procent van de leerlingen was tegen een uniform. Deze leerlingen vonden dat een uniform ervoor zorgt dat je je eigen **stijl** en persoon niet kan ontwikkelen.*

Hoeveel leerlingen zijn voor een uniform en hoeveel zijn tegen? Druk dit aantal zowel uit met een getal als met een breuk.

LES 3: transfer naar wetenschappen

- Herhaal de doelwoorden;
- Laat de leerlingen een probleem oplossen dat hen uitdaagt om op een wetenschappelijke manier na te denken en dat samenhangt met het thema en dilemma van de week en waarin je relevante doelwoorden verwerkt. Bijvoorbeeld:

*Sommige regels in het schoolreglement i.v.m. **geschikte** kledij zijn onduidelijk en voor interpretatie vatbaar. Enkele voorbeelden:*

- *De leerlingen mogen geen spaghettibandjes dragen (maar wel mouwloze tops?)*
- *De leerlingen mogen geen pet dragen in de klas (maar wel een bandana of muts?)*
- *De leerlingen zijn **verplicht** om een rok of short te dragen die lang genoeg is (wat is lang genoeg?)*

***Pas** deze regels **aan** zodat iedereen ze op dezelfde manier interpreteert.*

LES 4: transfer naar een sociaal vak (bijv. Maatschappelijke Vorming, Mens en Maatschappij)

- Herhaal de doelwoorden;
- Organiseer een **klasdiscussie** rond de beginvraag (les 1) en bereid dit goed voor.

LES 5: taal (focus schrijven)

- Als afsluiting van het thema schrijven de leerlingen **een overtuigende tekst** waarin ze hun standpunt t.o.v. de beginvraag (les 1) toelichten en onderbouwen.

Aan de slag?

Wil je op basis van deze fiche meteen aan de slag voor je eigen klaspraktijk? Ga dan zeker eens kijken op <https://www.serp institute.org/wordgen-weekly/sample>. Daar kan je, na het aanmaken van een gratis account, het materiaal downloaden dat bij de Engelstalige versie van het programma hoort, zoals een beknopte beschrijving van het programma, de leerdoelen, lesmaterialen, tips om een groepsdiscussie te organiseren, enz. (klik op het icoontje 'Free Teacher Downloads').

Bekijk zeker ook

- Functioneel en creatief schrijven met Nederlandsetaalleerders
- Haal het maximum uit groepsdiscussies
- Woordenschat actief inoefenen

Bron

Jones, S. M., LaRusso, M., Kim, J., Yeon Kim, H., Selman, R., Uccelli, P., Barnes, S. P., Donovan, S., & Snow, C. (2019). Experimental effects of word generation on vocabulary, academic language, perspective taking, and reading comprehension in high-poverty schools. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 12(3), 448–483. <https://doi.org/10.1080/19345747.2019.1615155>